

Ženevske novice

št. 38

marec 2005

ŽENEVSKE NOVICE

GLASILO ZDRUŽENJA ŽENEVSKIH SLOVENCEV

(Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève)

Številka 38

leto XIV

marec 2005

VSEBINA:

Uvodnik	3
Tradicionalna večerja s kulturnim programom	
Boris Pahor – tokrat malo drugače	4
Kam vse smo bili povabljeni	6
Praznovanje slovenskega kulturnega praznika	7
Projekcija filma Pod njenim oknom	8
Zapisano po ogledu filma v Ženevi	9
Fotografije	10
Likovna razstava Pavle Suermondt Bernetove	
Revija za Slovence po svetu	12
Narod naš dokaze hrani	13
Ona in Vransko	15
Osamljen slovenski grob	
In memoriam Karmen Furlan	17
Iz poštarjeve malhe	18

Naslovnica:

Pavla Suermondt Bernetova: VABILO, mešana tehnika

UVODNIK

Nekoč, za devetimi gorami in vodami, je živel par z dvanajst let starim fantom in oslom. Odločili so se, da bodo potovali in spoznali svet. V vsakem kraju, kjer so se ustavili, so bili deležni komentarjev. Če je na oslu sedel fant, so ljudje rekli, da je nevzgojen. Če se je nanj povzpel oče, so menili, da je nesramen, ker dopušča, da otrok hodi peš. Ko so se na osla povzpeli vsi trije, so ljudje objokovali ubogo žival, ki je morala prenašati takšno težo. Na koncu so se obupani odločili, da bodo vsi trije hodili peš ob oslu. Ampak, ko so prišli v naslednjo vas, niso mogli verjeti govoricam ljudi, ki so se jim smejali: "Poglejte tiste tri idiote, hodijo, tudi če imajo osla, ki bi jih lahko nosil."

Zmeraj te bodo kritizirali, govorili slabo, grdo o tebi in bo težko spoznati koga, ki mu boš vseh takšen kot si.

Torej, živi kot verjameš, delaj, kar ti pravi srce... tisto, kar želiš...ampak, življenje je kot igra v gledališču, ki nima začetnih vaj. Tako torej: poj, pleši, smej se, ljubi, globoko uživaj vsak trenutek življenja, preden pade zastor in se predstava konča brez aplavza.

Takole pravijo – potrebujemo minuto, da opazimo zanimivo osebo, eno uro, da jo spoštujemo in celo življenje, da jo pozabimo.

Res je, tele zgodbice si nisem izmislila sama. Poslala mi jo je kolegica. Pa vendar, naj se tudi vas dotakne. Za trenutek pomislite na vse, ki tkemo našo skupnost in na naše Novice. Naj bodo sončne in naj vam polepšajo dan.

Ne pozabite – piknik bo v nedeljo, 19. junija 2005 po vsej verjetnosti na istem kraju kot lansko leto. Vsak bo prinesel hrano in pijačo s sabo, vino boste lahko kupili pri gospodarju. In če boste do takrat še poravnali članarino (vsaj 30 frankov) in plačali kar ste kje popili in pojedli, bomo še bolj veseli.

Pripravljamo NOVO spletno stran, kjer boste lahko na tekočem z dogodki. Do takrat pa vas bomo obveščali prek elektronske ali navadne pošte.

Lep pozdrav vsem, Irena

TRADICIONALNA NOVOLETNA VEČERJA S KULTURNIM PROGRAMOM

Od starega leta, ki se je prekopicnilo kot zajček v zeljniku, smo se poslovili že v soboto, 20. novembra 2004 v prostorih hotela Chavannes-de-Bogis. Zbralo se nas je 50. Poleg članov, ki se redno udeležujejo naših prireditev, smo lahko pozdravili g. konzula J. Ciraja, ki je prišel s svojim sinom in nam celo zapel nekaj pesmi in zaigral na kitaro. Prišle so tudi vse učiteljice, ki v Švici poučujejo slovenščino.

Vsi pa smo bili tam zaradi dveh imenitnih gostov, ki sta nam ogrela dušo in srce. Kljub dopolnjenim devetdesetim letom se nam je iz Trsta pridružil pisatelj Boris Pahor. Bogate življenjske izkušnje, tragedija vojne in povojno dogajanje, ki je tako usodno zaznamovalo zamejsko življenje, so bile teme, o katerih nam je pripovedoval. Poliglot, ki se tekoče sprehaja od francoščine prek italijanščine v slovenščino, je v drugem gostu, pisatelju in filozofu Georgesu Haldasu, sicer Ženevcu, našel prijetnega sogovornika, s katerim bi lahko kramljala še ure in ure, če ju ne bi utrudila tista prava ura, ki ju je ob dobri hrani vseeno spomnila, da sta malce utrujena.

Prisotni smo bili mnenja, da smo preživeli nadvse zanimiv večer, v lepem okolju in predvsem s prijetnimi ljudmi.

Irena

BORIS PAHOR – TOKRAT MALO DRUGAČE

Boris Pahor, največkrat prevajani slovenski pisatelj v francoščino, je v vsakdanjem življenju zanimiva osebnost. Zanima ga vse, je diskreten poliglot in sogovornik brez primere. Pri dopolnjenih 90 letih v vsakem novem romanu nadaljuje z velikimi temami, ki so mu tako ljube: ljubeznijo, trpljenjem in obstojem kulturnih manjšin.

Že leta ga prištevajo med mogoče nobelove nagrajence, vendar še vedno nima mesta v svetovni literaturi, kot si ga zasluži. Tokrat je privolil odgovoriti na naša vprašanja, ki se odmikajo od njegovih klasičnih tem, o katerih je že tolikokrat pripovedoval v intervjujih. Želeli smo dobiti odgovore na sedem filozofskih vprašanj, ki se dotikajo vsakdanjega življenja. Takole se nam Boris Pahor predstavlja v novi luči.

Eva Dimčovski: Ali je važnejše videti ali slišati?

BORIS PAHOR: "Odvisno od tega – kaj in kdaj. Vsekakor ima večkrat prednost videti! Tako kadar gre za lepoto kot takrat, ko si želimo nekaj vtisniti v spomin."

Eva Dimčovski: Ali je treba v življenju lagati?

BORIS PAHOR: "Ne. Vendar je včasih bolj modro ne povedati vsega."

Eva Dimčovski: Je boljše imeti ali želeti?

BORIS PAHOR: "Vsekakor želeti! Seveda takrat, ko ima človek to, kar je nujno za normalno življenje."

Eva Dimčovski: Človek in jeziki; koliko jezikov bi morali znati in zakaj?

BORIS PAHOR: "Poleg svojega lastnega bi morali znati jezik bližnjega sosedu, prav tako pa tudi jezik, ki je potreben za mednarodno sporazumevanje."

Eva Dimčovski: Kaj in kje je lepota okoli vas?

BORIS PAHOR: "Lepa so vsa bitja in vsa narava. Zelo pa je odvisno od našega razpoloženja ali znamo lepoto ceniti. Tudi lepota nekega obraza je odvisna od gledalca, kadar jo zna razbrati."

Eva Dimčovski: Kje je mesto mladosti, ko pride starost?

BORIS PAHOR: "Če je mogoče v tem, da ohrani mlade misli in mlado srce."

Eva Dimčovski: Vaša definicija ljubezni?

BORIS PAHOR: "Ljubezni je več vrst. Tista med možem in ženo je vsekakor odvisna od telesne privlačnosti. Cankar je poudarjal: žena mora biti lepa. Seveda pa je to povezano z značajem, ki ga izražajo že oči, pogled. Ta je tisti, s katerim si človek želi neko intimno zvezo. In ljubezen traja, dokler je ta notranja zveza skrivnost in novo odkritje. Potem nastopi tovarštvo, lepa solidarnost, ne pa več ljubezen."

Zapisala dr. Eva Dimčovski

KAM VSE SMO BILI POVABLJENI IN KJE VSE SMO BILI

➤ OKTOBER

Devetintrideset otrok, ki v Švici obiskujejo dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture, je med 4. in 8. oktobrom preživel nekaj ustvarjalnih dni v Domu Škorpijon na Kozjaku v Sloveniji. Šola v naravi je del učnega procesa, ki ga slovensko ministrstvo za šolstvo namenja tudi našim potomcem. Letos so že drugič zapored s pomočjo naših učiteljic izpeljali ta zanimiv podvig. Otroci so se z vlakom odpeljali v Slovenijo, kjer so spoznavali bogato naravno in kulturno dediščino ter razvijali sporazumevalne spretnosti slovenskega jezika. Največji problem predstavljajo pravzaprav švicarske počitnice, ki jih ureja vsak kanton po svoje, zato smo morali zaprositi za izredne počitnice, ki pa so nam jih z veseljem odobrili. Šole sta se udeležila tudi Lina in Val. Zanju je bila slovenščina edina možnost sporazumevanja z ostalimi otroki, ki poleg slovenščine govorijo še nemško.

➤ NOVEMBER

Koordinacijskega sestanka vseh društev v Bernu sta se udeležili Eva in Tamara. Pregledali so lanskoletno bero dogodkov in zabeležili datume za naslednje obdobje. Podroben program ste dobili s pošto ob novem letu. Določili smo nedeljo, 19.06. 2005 za tradicionalni piknik in soboto, 19. 11. 2005 za novoletno večerjo.

Med prireditvami, ki bi vas lahko zanimale, naj izpostavim "Slovenski otroci vabijo", ki bo 4. 6. 2005 v Küsnachtu pri Zürichu; 37. vseslovensko romanje v Einsiedeln, ki bo 25. septembra; koordinacijski sestanek v Bernu 12. 11. in adventni koncerti, nam najbližji bo v Bernu. Nastopila bosta Nina in France Kompare s prijatelji.

Konec novembra smo se podali v Olten. Tamkajšnja slovenska skupnost ima dolgoletno tradicijo miklavževanja. Po maši se radi poveselijo, šolarji pripravijo kulturni program, vse pa obišče in obdari Miklavž. Letošnje srečanje je bilo še posebno lepo pripravljeno. Skupnost slovenskih učiteljev je povabila na gostovanje lutkovno skupino Navihanci iz Celovca iz Avstrije. Otroci slovenskih korenin, ki obiskujejo slovensko šolo Mohorjeve družbe, so pripravili predstavo o Mali čarovnici. Pred nabito polno dvorano so mladi gledališčniki navdušili z odlično izvedbo in presenetili z dobrim znanjem slovenščine. Žal je takšna izvedba v naših krajih neizvedljiva, saj smo preveč razpršeni, kar nam onemogoča redne stike. Koroški otroci imajo vsako leto teden dni počitnic na morju v Fiesi, kjer se ob pomoči slovenskih gledaliških strokovnjakov pripravljajo na gledališke delavnice.

Veliko pa k dobri izvedbi in udeležbi pripomore tradicija. Tokrat se nas je s francoskega območja z miklavževimi paketi in tipičnimi klobasami z zenfom in krompirjevo solato mastilo kar štirinajst obiskovalcev.

➤ DECEMBER

V Bernu so v cerkvi Nydegkirche pripravili adventno-božični koncert. Nastopila sta Nina in France Kompare (sopran in trobenta/krilni rog). Nastopila sta tudi Tomaž Plahutnik s citrami in Tomaž Bajželj na orglah.

➤ FEBRUAR

Igralec Boris Maver je s skupino devetih igralcev v sklopu Théâtre de l'Usine nastopil v štiri ure dolgem dramskem delu v verzih "Pompée". Navdušil jih je klasik Pierre Corneille, ki s svojo problematiko o oblasti in izdajstvu ostaja večno aktualen. Nastopali so od 18. do 27. februarja v Ženevi.

PRAZNOVANJE SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA POD GESLOM "SRCE RAZJASNI IN OKO"

V soboto, 5. februarja 2005 smo se zbrali v Kehrsatzu pri Bernu, da proslavimo kulturni dan. Prireditvev sta pripravila Veleposlaništvo in društvo Kulturni most Švica-Slovenija. Zbralo se nas je okoli 280 Slovencev iz vseh koncev dežele. Po uvodni himni, praporih, narodnih nošah in nagovoru veleposlanika g. Mihe Vrhunca smo prisluhnili programu, ki ga je vodil konzul g. Jožef Ciraj.

Letošnji gostje programa so bili slovenski umetniki, ki živijo v Švici. Tako smo lahko v prvem delu prisluhnili Triu Pohorski odmev in otrokom pouka slovenskega jezika in kulture pod vodstvom učiteljice Barbare Upale. Tatjana Vučajnk je predstavila novost s knjižnega trga, publikacijo o prevajanju literarnih besedil na lektoratih slovenščine na tujih univerzah. Naj omenim, da obstaja lektorat slovenščine tudi na Univerzi v Bernu.

Zanimivo sozvočje sta nam ponudila Zora Slokar, ki igra na rog in je članica orkestra v Ticinu in Simon Krečič na klavirju.

Drugi del proslave je bil bolj vesel, ljudski. Zabaval nas je ansambel Rudija Pernata "Slovenski kvintet" z venčkom polk in valčkov.

Ker smo bili po prireditvi povabljeni za bogato obložene mize se spodobi, da omenim tudi sponzorje, ki so finančno in materialno omogočili prireditve: Novartis, LB Zürich, Fructal, Perutnina Ptuj, Goriška brda ter

Veleposlaništvo, ki je s svojimi sodelavci, predvsem ženskim delom, ves dan pripravljalo narezke, potice, pršut in druge dobrote.

PROJEKCIJA SLOVENSKEGA FILMA "POD NJENIM OKNOM" V ŠVICI

"Pri ptičih je vse nagon, tudi zvestoba je nagon. Nagoni so čisto v redu... V naravi je vse lepo urejeno...Človek ima polna usta ljubezni pa čustev, pa ne vem kaj še. Potem pa v imenu ljubezni pusti svoje mladiče. A skrbi za svojo vrsto? Vraga! Z lepimi puncami avtomobile prodaja!" (monolog iz filma)

V sklopu filmskega festivala v Solothurnu, ki je potekal konec januarja, so prikazali tudi slovenski film avtorja in režiserja Metoda Pevca Pod njenim oknom. Film smo si lahko ogledali tudi v Lozani in Ženevi.

Predsednica Eva se je na željo švicarskega distributerja zelo potrudila. Lastnoročno je nalepila paket plakatov in razdelila še ducat ali dva propagandnih listov. Obvestila je tukajšnje medije in mobilizirala naše člane. Gospodu distributerju bi lahko padlo na pamet, da bi jo povabil na premiero in ji poklonil vsaj eno vstopnico.

Pa nič od tega, no, filmska družčina dvajsetih gledalcev se je po filmu prijetno zabavala v restavraciji Balkan.

Film je bil premierno prikazan v Sloveniji leta 2003 in je požel zelo dobre kritike, prav tako pa je bil lepo sprejet pri gledalcih. Veliko je k uspehu pripomogla dobra igralska zasedba. Glavna junakinja filma je znana gledališka igralka Polona Juh. Tako kot oba njena starša je tudi ona članica SNG Drama Ljubljana. Za vlogo je bila nagrajena z vesno, nagrado za najboljšo igralko na 6. festivalu slovenskega filma. Ker pa sta se z njenim mladim filmskim partnerjem ujela tudi izven kamer, sta že dobro leto redni tarči vseh rumenih strani slovenskega tiska.

Polona s svojim izjemnim igralskim talentom in ženstvenostjo polni tudi ostale resnejše rubrike in pobira prestižne nagrade.

Scenarista in režiserja Metoda Pevca se bodo starejši mogoče spomnili kot filmskega igralca še iz časov dobrega jugoslovanskega filma. Napisal je več romanov, scenarijev in posnel nekaj fiilmov.

Irena

ZAPISANO PO OGLEDU FILMA V ŽENEVI

V januarju smo v Ženevi imeli priliko, da si ogledamo slovenski film "Pod njenim oknom". Predvajal ga je kino Les Scalas, dobro poznan po kvalitetni izbiri.

Scenarist in režiser Metod Pevec (*1958) nam v tem inteligentnem, občutljivem filmu prikaže sodobno življenje "navadnih" ljudi, ki se preko vsakdanjih "problemov in problemčkov" borijo za obstoj, iščejo, se iščejo. Ti ljudje nam tekom filma, s svojo humanostjo, postanejo skoraj domači. Saj so igralci (Polona Juh, Marjana Breclj, Jaša Tabakovič, Robert Prebil...) zelo prepričljivi, daleč od holywoodskih zvezd.

Film je zgrajen na različnih nivojih. Glavna zgodba je večkrat prekinjena s stranskimi pripetljaji, ki stopnjujejo napetost in usmerjajo gledalca, da tudi sam išče odgovor na situacije.

Plesna profesorica Duša, ki se približuje tridesetemu rojstnemu dnevu, se nahaja v duševni stiski: po dolgih letih se njen skoraj nepoznani oče vrne bolan iz Indije; v ljubezenski zvezi s poročenim veterinarjem ne vidi izhoda; njena mama, zelo vplivna v tej zgodbi, rešuje svojo problematiko v zvezah z mladeniči, ker misli, da so moški njenih let preveč poročeni ali pa preveč pijejo (res je, kot v realnosti, v filmu se dosti pije). Poleg vsega tega pa se v Dušinem stanovanju godijo čudne stvari: kot da jo nekdo zasleduje ali ji nekaj hoče. Med drugimi znaki Duša najde v svojem stanovanju nahrbtnik z video kasetami, na katerih odkrije samo sebe. Nekdo jo je snemal, celo POD NJENIM OKNOM.

Na robu depresije, Duša (njeno ime je pomembno), išče izhod iz duševne zagate preko astrologije, policije, v vinu, v cigaretah, v ekstazi plesa. To njeno iskanje same sebe je očitvidno tudi v številnih ogledalih in na projekcijah teh skrivnostnih video kaset.

Končno, s pomočjo originalne in pogumne mame, Duša odkrije avtorja video kaset in njenega zasledovalca. To je neizkušeni in nebogljeni, v vanjo resno zaljubljeni Jaša.

Film doseže narativni klimaks in preobrat, ko DUŠA odkrije v Jaši SORODNO DUŠO. To je simbolično prikazano v čudovitih barvah kalejdoskopa, darilu zaljubljenega Jaše za njen rojstni dan. Ta njena preroditev sovpeade z ugotovitvijo njene nosečnosti. V Dušinih očeh se zasveti luč.

Boris Pahor

Georges Haldas

Eva Dimčovski

Lina Sterckx

Irena Sterckx

Lina in Marcus Ferrar

Emilie Reginato

Pavla Suermondt

veleposlanik Miha Vrhunec

V primeri z ljubezenskimi odnosi med pticami, smo mi, ubogi zemljani, po mnenju Jašinega deda-biologa, mnogo bolj komplicirani. "Usta imamo polna besed o ljubezni", kadar pa se je treba resno angažirati kot odrasli in odgovorni ljudje, postanemo strahopetci. Ta trepetajoča neodločnost je močnejše poudarjena pri moških z begom v alkohol. Ženske lažje govorijo o svojih čustvih, si med seboj zaupajo in med njimi vlada topla solidarnost. Prav v tej solidarnosti črpajo življenjski nagon in moč.

"Naša bodočnost je ženska", je rekel Dante. Kasneje mu je to pritrdil Goethe. Metod Pevec nam POD NJENIM OKNOM namigne to prepričanje na lahek, komičen in poetičen način.

Pavla Suermondt

LIKOVNA RAZSTAVA PAVLE SUERMONDT BERNETOVE

Lično vabilo smo prejeli iz Galerie d'Art S.M.A. iz Carougea. Na razstavo svojih likovnih del nas je v decembru povabila Pavla Suermondt-Bernetova. Prosili smo jo, da njeno likovno delo objavimo na tokratni naslovnici. Pavla je naša dolgoletna aktivna članica. Svoje življenje je posvetila poučevanju in slikanju kot tudi vsemu, kar je v življenju Lepega.

Izobraževala se je na Ecole de Beaux Arts in Ecole des Arts Décoratifs v Ženevi, v Italiji in Franciji. V Confingnonu je že enajstkrat sodelovala na skupinskih razstavah, pripravila je pet samostojnih razstav. Od leta 1989 do 2000 je poučevala likovno umetnost v šolah in v svojem ateljeju.

Po treh letih bodo letos v aprilu spet dnevi odprtih vrat "WEEK-ENDS ATELIERS PORTES OUVERTES DES ARTISTES DE GENEVE ET ENVIRONS". Ob tej priložnosti si lahko ogledate ateljeje umetnikov in njihovo delo. Tudi Pavla Suermondt bo sodelovala pri tem dogodku v soboto in nedeljo 16. in 17. aprila in v soboto in nedeljo 23. in 24. aprila 2005 popoldan. Vabljeni so vsi ljubitelji slikarstva in radovedneži.

REVIJA ZA SLOVENCE PO SVETU

Združenje je prejelo dva izvoda nove revije SLOVENIJA.SVET. Revija je nastala, ko je nehala izhajati Rodna gruda. To je neodvisna revija za Slovence po svetu, izdaja jo Slovenska izseljenska matica (www.zdruzenje-sim.si). Predstavljajo različne skupnosti Slovencev po svetu, opozarjajo na kulturne in etnološke znamenitosti doma, nove knjige, portrete, rodoslovje, gore in morje. Objavili so tudi zapis o naši novoletni večerji in obisku g.Pahorja in g.Haldasa. Letna naročnina je 60 frankov. Nekateri članki so prevedeni tudi v angleščino in španščino. Kdor želi dobiti revijo na vpogled, naj sporoči na uredništvo Novic.

NAROD NAŠ DOKAZE HRANI

Ali kje vse lahko najdemo slovenski pečat v Schweizerische Osteuropabibliothek (SOB) v Bernu

Pred časom se mi je javil g. Ivan Martelanc, prvi diplomatski predstavnik Slovenije v Švici leta 1993 in 94. V tem času, predvsem pa kasneje, se je veliko ukvarjal s promoviranjem Slovenije in njene kulture v Švici. V roke so mu prišle naše Novice, zato nam je poslal prijazno pismo, nas vzpodbudil k nadaljnjemu delu in vztrajanju, saj meni, da je takšna publikacija pomembno pričevanje o ustvarjalni energiji maloštevilnih rojakov ob Ženevskem jezeru, ki želijo tudi na ta način ohraniti trdne vezi med seboj pa tudi z domovino.

Opozoril nas je na bronast Prešernov relief, ki je bil postavljen na njegovo pobudo leta 1999 v knjižnici SOB. S pomočjo g. Ciraja, ki mi je tudi poslal podatke, vam predstavljam nekaj zanimivosti iz te ustanove.

➤ KDO JE KDO

SOB, www.stub.unibe.ch/sob, ki deluje v sestavi Univerzitetne knjižnice v Bernu, je v Švici največja javna znanstvena specializirana knjižnica za vprašanja sodobnosti in zgodovine vzhodnega dela Evrope (v Švici se gleda tako, da je "vzhod" vse, kar je vzhodno od njih, torej tudi Avstrija). V letu 1948 jo je ustanovil dr. Peter Sager, v letih 1959 do 1996 je delovala kot samostojna ustanova, leta 1997 pa je postala filiala Mestne in Univerzitetne knjižnice (StUB).

Zaradi izjemno dobre lege v univerzitetni četrti, za glavnim kolodvorom, Hallerstrasse 6, CH 3000 Bern 9, je zelo dobro obiskana. Obiskal jo je (26.01.05) tudi naš konzul, da preveri, če je mednarodni certifikat za stole REX arhitekta Nika Kralja, izdelane v tovarni Stol Kamnik, na svojem mestu. Če ste pozabili, to so tisti znameniti preprosti leseni naslanjači, ki jih enostavno zložimo skupaj.

Direktor knjižnice dr. Christophe von Werdt, zgodovinar in slavist, je pohvalil sodelovanje z Veleposlaništvom RS, saj dobivajo nekatere revije tudi od DKP, direktno iz Slovenije pa prejemajo, sodeč po policah v čitalnici, naslednje publikacije: *Slovenija*, *Zgodovinski časopis*, *Demokracija*, *Mag*, *Slovenia News*, *Mladika (Trst)*, *Slovenia Quarterly Magazine* ter *Ampak*. Poleg publikacij je bilo iz Slovenije poslanih veliko strokovnih knjig, predvsem o slovenski kulturi, zgodovini ter s področja družboslovja. Nazadnje so večjo pošiljko pomagali dostaviti 30.01.2003. To je knjižnica, ki hrani največ knjig o Sloveniji in v slovenščini v vsej državi.

➤ *PREŠEREN SREDI BERNA IN TO NE SAMO ZA PRAZNIK*

V veliki sprejemnici je na steni dvojni bronasti relief, ki ga je l.1999 izdelal vodilni slovenski kipar portretist Mirsad Begič iz Ljubljane. Njegovo izdelavo so omogočili sponzorski prispevki slovenskih podjetij. Sestavljata ga dve med seboj povezani plošči, kar asociira na odprto knjigo. Na levi plošči je Prešernova podoba; na čelni strani druge plošče, ki je gibljiva, je izpisan prevod kitice Žive naj vsi narodi, na njeni hrbtni strani pa je original tega besedila. Vse črke je kipar oblikoval ročno. Kipar Begič je na iniciativo g. Martelanca kasneje izdelal še tri podobne Prešernove reliefe, ki so likovno in tekstualno modificirani. Postavljeni so na Inštitutu za slavistiko na Dunaju, na Univerzi v Tel Avivu in na Univerzi Columbia v New Yorku.

➤ *ŽE, ŽE, PREŠEREN, KAJ PA TRUBAR IN DALMATIN?*

Na steni visi tudi uokvirjen faksimile prve notranje strani prevoda Biblije "IVRIA" Dalmatina (*"sloven/ki tolmazhena"*), 1584, ki ga je SOB-u koncem devetdesetih let podarila NUK.

Rezultat druge iniciative g. Martelanca je bilo darilo Inštitutu za slavistiko v Zürichu, grafika s Trubarjevim portretom in faksimilnim motivom Katekizma z ustreznim pojasnilom v nemščini in slovenščini.

➤ *V KNJIŽNICI SE VELIKO SEDI*

To enoto dopolnjuje šesterica replik Plečnikovih stolov, ki jih je leta 2002 podjetje Stol poklonilo upravi SOB. Eden od teh sedežev pa je razstavljen v dvorani, kjer se kolektiv knjižnice ob 17h vsakodnevno zbira h kratkemu sestanku; v tem prostoru pa tudi direktor sprejema pomembnejše stranke.

Isto podjetje iz Kamnika je podarilo tudi garnituro štirih naslonjačev REX. Po mnenju Arhitekturnega muzeja Slovenije je stol REX najpomembnejši izdelek slovenskega industrijskega oblikovanja. Kot edini eksponat iz Slovenije je tudi v znamenitem newyorškem Muzeju moderne umetnosti (MoMA). Certifikat, ki je unikum, je narejen po nasvetu direktorja Arhitekturnega muzeja dr. Petra Krečiča in govori o značilnostih tega izdelka. Avtor besedila je upokojeni arhitekt Brane Uršič iz Kamnika, dolgoletni sodelavec arhitekta Nika Kralja. Certifikat je oblikoval arhitekt Marjan Kocjan, tudi nekdanji sodelavec Stola. Ta certifikat se nahaja uokvirjen nad REX-i. Veleposlaništvo razpolaga z aktualnimi fotografijami o vsem navedenem.

Iniciative g. Ivana Martelanca, da se okrepi slovenska prisotnost v tej ustanovi, čemur so sponzorji iz Slovenije v celoti prisluhnili, so se torej odlično posrečile.

Ta prostor je že nekajkrat služil tudi slovenskim literarnim srečanjem in spominu na pesnika.

Po podatkih g. Martelanca in g. Ciraja priredila Irena Sterckx

Ona in Vransko

Vedelo se je, da rada potuje. Ja, povsod se potika. Pravijo- vidi jo, vidi, glej pa glej. Je pač tako, ona rada potuje in v vsaki deželi ima kakšnega prijatelja ali prijateljico. Tako pravijo, pa je tudi resnica.

No, pa se ji je tokrat posrečilo, da zopet pride v svojo deželo, v Slovenijo... A je to zares njena dežela?

Nekateri tega ne verjamejo, kajti njena življenjska pot jo nosi okoli, daleč, daleč okoli po svetu in ona zbira tuje jezike, se jih pridno uči in le-ti se samo nizajo kakor perle na ženski ogrlici in jo tako tudi krasijo.

A ne pripada človek le tisti kulturi, katere jezik obvlada in tudi le-tej deželi? Tako so ji rekli Grki pa tudi Japonci, ko so se ji zahvalili, da je, kolikor je le mogla, obvladala njihov jezik.

Skupaj so se lahko tako prisrčno nasmejali in pogovorili. Pa tudi kakšno njihovo pesmico jim je zapela.

Ona pa trdi, da je vsepovsod doma, a se to njej samo tako zdi? Kaj pa čuti njeno srce, katera je njegova dežela?

No, pa se ji je tokrat posrečilo, da zopet pride v svojo deželo. V Slovenijo. Zaželela si je videti bratrance, ja, pač žive vsi v Sloveniji in se ji je ta želja tudi uresničila.

Njeno srce se zadovoljno smejčka in zahvaljuje vsem, ki so prišli,...Potem pa jo je tisti prijatelj, kateremu ona pravi brat, želel odpeljati tja, kjer meni, da so njene korenine. So korenine so, pač pa je ona želela pozdraviti vrt in hišo, v kateri je nekoč živela in žičnico, katere se je tako bala, ko je bila mali otrok in svoje grobove. V grobu so pa tisti, ki so jo hoteli takrat razveseliti ter jo z žičnico zapeljati visoko visoko. Danes ona ve, da to ni tako visoko in je prav najnižje mesto, kjer se smuča na internacionalnem nivoju.

Ja, to je njena dežela.

Napotila se je torej po poti do korenin in se ni želela voziti po avtocesti. Korenine in avtocesta, ne, to ne gre. In tako je pač na poti zagledala tablico **Vransko..** in se je v hipu spomnila. Nekoč so jo starši poleti zapisali v kolonijo, ker je bila baje kot otrok presuha. So mislili, da se bo v treh tednih kar zdebelila. Ona pa se ni, samo tam je tudi pustila zgleda eno malo koreninco. Tale jo je po 40 letih zvlekla po poti do malega gradeca,

v katerem je takrat čakala, da se trije tedni privlečejo h kraju. Pa ni bila sama, tudi drugi otroci so čakali...

V spominu ji je ostala mala cerkvica na bregu, gradec ob vznožju, mala planota, na kateri je pela na prireditvi ob odhodu, pa še tri platane, mala rečica, Podgrajščica ji pravijo, pa farma pred gradcem. Koreninca jo je zvlekla do gradeca, ja Podgrad se je imenoval, pač pa so jo tokrat dočakale v vrtu neke deske in grede, del farme je podrt in vse kaže, da bodo gradec popravili.

Ona pa se je veselila, nenehoma je slikala, skakala od platane do platane in se spominjala in vdihovala dišave, vonjave njenega otroškega obdobja.

Potem pa je besedo dala pisatelju Borisu Pahorju. Zdelo se ji je, da je prav opisal ta kotiček, kamor jo je zavlekla koreninca:

"Vasica je čepela tiha in odsotna ..., kakor človek, ki je prislonil hrbet k zidu, da se laže brani pred napadalcem.

Počasi in dosledno se je zbiral večer nad njo, nad zvonikom, ki je kakor strelovod srkal svetlobo nase."

(Boris Pahor, Ljubka Šorli:"Meni pojejo fantje, meni pojejo, Primorski križev pot" Mohorjeva družba, Celje, 2004)

Prvič v življenju zapisala v slovenščini Tamara Veyrat.

Bravo, Tamara za pogum in prijeten opis tvoje poti. Naj ti bo v spodbudo, da obiščeš te kraje bolj pogosto in spet primeš v roke pero.

Irena

OSAMLJEN SLOVENSKI GROB V THONEX-U

Že večkrat smo v Novicah omenili delo in življenje slovenskega domoljuba, diplomata in dolgoletnega funkcionarja Društva narodov v Ženevi Vladimirja Mislja. Ob 60. obletnici njegove smrti so konec oktobra lani postavili spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši v Črnem vrhu nad Idrijo ter skoraj sočasno še uredili zapuščen grob v Thonexu. V njem je pokopana tudi njegova soproga Nada-Nadežda roj. Kos, ki je bila prevajalka pri Svetovni zdravstveni organizaciji. Sredstva je prispeval g. Ivo Gregorc, za spominsko ploščo pa slovenska podjetja.

V Kranju živi njun sin Vladimir, v ženevskem domu za upokojence pa hčerka ga. Manca Miselj.

IN MEMORIAM KARMEN FURLAN

So ljudje, katerih smrt še posebej prizadene.

Ljudje s posebnimi sposobnostmi, ki delajo za dobro, ki se razdajajo brez preračunljivosti, ljudje s srcem, sijočim kot sonce.

Karmen Furlan je bila taka oseba. Doma je bila iz Ajdovščine, a spoznala sem jo v Ljubljani, kjer je kot ustanoviteljica in vodja društva "Pregnanci" posredovala humano in humanitarno pomoč najbolj potrebnim. Preko nje je HRA (Human Relief Action, s Fanči Rožman in drugimi aktivnimi Slovenci iz Ženeve) delila najnujnejše begunskim centrom v Sloveniji in štipendirala nadarjene begunske otroke.

Karmen je skupaj z UNHCR v Ženevi organizirala prodajo svilenih, ročno poslikanih rut, izdelkov begunskih žena, pomagala je izvesti socialno prakso študentov šole Rudolf Steiner iz Ženeve, organizirala je pravno pomoč vsem, ki so bili v stiski. Posebej se je izkazala z uvedbo kulturološke vzgoje v begunskih centrih, predvsem glasbene (prof. Edi Stefančič) in gledališke (prof. Draga Potočnjak). Odmevni so bili nastopi orfovega orkestra begunskih otrok v Strasbourgu leta 1995, kjer jim je dirigiral sam Yehudi Menuhin. Pa Dertum band, pa gledališče mladih D. Potočnjak. Lahko bi naštevala še v nedogled, kako je vsaka njena akcija povzročila pozitivno reakcijo. Kako se je borila, da vsak človek, v še tako težki situaciji, najde dostojanstvo, da mu posekane korenine in zlomljena krila spet zrastejo.

Še o zlomljenih krilih. Prav tako, kot je imela neverjeten dar za ljudi, se je vsak dan ukvarjala tudi s ptički. Njen dom je bil napolnjen z različnimi, včasih zelo redkimi pticami, ki jih je našla ranjene, polomljene in jih zdravila mesece. Spominjam se, s kako žarečimi očmi mi je pripovedovala o vsakem

ozdravljenem ptiču in o vsakem begunskem otroku, ki se mu je vrnil nasmeš na lica. Morda je bilo delo, za katerega je bila poklicana, preobsežno. Morda so stvari, ki jih še tako lepi in dobri ljudje ne morejo tako dolgo nositi.

Zadnjih nekaj let se je Karmen borila tudi z rakom na prsih. Vsa suhcena, a s še vedno isto zagnanostjo, se je kljub temu bolj posvečala drugim kot sebi. Ptičja in begunska mamica je to do zadnjega ostala. Umrla je v torek, 25. januarja, zjutraj, v miru je zaspala v naročju svojega moža, ki ji je vedno stal ob strani. Izrekam mu sožalje, pa tudi vsem, ki so jo srečali, tudi sebi, ker mi manjka in ker ji nisem znala pomagati tako, kot je znala ona drugim.

Naj leti srečno, naj se spočije, v nekem lepšem, boljšem svetu, naj bo angel, kot je bila že vse svoje življenje.

Lučka Koščak

IZ POŠTARJEVE MALHE ALI KDO GRE NA FLORIDO

Pišemo vam z namenom, da vam predstavimo naš klub SLOVENSKA PALMA Inc., ki smo ga ustanovili in registrirali na Floridi avgusta 2004. Čeprav smo mlada organizacija smo v kratkem času povezali že veliko Slovencev v tujini in v sami Sloveniji. Smo skupina mladih Slovencev (vsi rojeni v Sloveniji). Glavni namen kluba je predstavitev Slovenije, njene kulture, jezika, glasbe in naravnih lepot.

Naše prvo srečanje je bilo uspešno. Obiskali so nas Slovenci z različnih koncev Floride. Kulturni program je bil bogat in je razveselil tako Slovence kot ostale goste, ki so se udeležili našega srečanja.

Na vas se obračamo s prošnjo za morebitno sponzorstvo (majice, knjige, cd-ji, ipd...), ki bi jih lahko podarili na našem drugem srečanju. Ravno tako so dobrodošle denarne donacije (oproščene davka, saj smo neprofitna organizacija).

V zahvalo za morebitno sodelovanje pa vam nudimo objavo v slovenskem tisku, ameriškem tedniku American Home in seveda na naši spletni strani.

Naše delovanje si prosimo oglejte na spletni strani www.slovenskapalma.org. Za morebitne dodatne informacije smo vam z veseljem na voljo!